

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 8CoP/50/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5819200753
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Hartelová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5819200753.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Hartelovej a členiek senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a JUDr. Táne Rapčanovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: C. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom u matky, zastúpené Ústredím práce, sociálny vecí a rodiny, Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin ako opatrovníkom, dieťa rodičov - matky: V. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y. XXX/XX, U. U., a otca: C. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XXX, o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní otca maloletého dieťaťa proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č. k. 7P/16/2019-72 zo dňa 09. septembra 2019, takto

rozhodol:

uznesenie okresného súdu potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Námestovo uznesením č. k. 7P/16/2019-72 zo dňa 09. 09. 2019 rozhodol, že otec C. Y. je oprávnený stretávať sa s maloletou C. Y. každý nepárny víkend v čase od piatku 17:00 hod. do nedele do 17:00 hod., s tým, že otec si maloletú dcéru prevezme a túto aj odovzdá v stanovený deň a v stanovenom čase v mieste bydliska matky, a to až do právoplatného skončenia konania o návrhu matky na zmenu styku. Pre prípad, ak sa stretnutie otca s dcérou nebude môcť zrealizovať z vážnych dôvodov, v prípade ochorenia dieťaťa preukázanom lekárskou správou, súd uložil rodičom povinnosť si túto skutočnosť oznámiť bezodkladne, najneskôr 24 hodín pred začatím styku, v takom prípade sa stretnutie uskutoční v náhradnom termíne, a to v nasledujúcom kalendárnom týždni v rovnakom rozsahu, a to až do právoplatného skončenia konania o návrhu matky na zmenu styku. Matke maloletej uložil povinnosť umožniť telefonický kontakt otca s maloletou dcérou každý pondelok a v stredu v časovom období medzi 16:00 hod. až 16:30 hod., a to až do právoplatného skončenia konania o návrhu matky na zmenu styku.

V odôvodnení konštatoval, že návrhom doručeným súdu dňa 30. 04. 2019 sa matka maloletej domáha zmeny doterajšej úpravy stretávania sa otca s maloletou určenej uznesením Okresného súdu Námestovo č. k. 1P/24/2018-269 zo dňa 19. 11. 2018 z dôvodu, že od 01. 05. 2019 spolu s dcérou zmenila svoje trvalé bydlisko.

Návrhom podaným dňa 21. 08. 2019 sa matka domáhala nariadenia neodkladného opatrenia v znení rovnakom ako vo veci samej, ktorý návrh odôvodňovala tým, že o jej podanom návrhu na zmenu styku nebolo ešte rozhodnuté, ako aj tým, že otec si po dcéru príde do U. U., ale nazad jej ju už nedovezie.

Súd vo veci rozhodol citujúc ust. § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C. m. p.“), § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 329 ods. 1, 2, § 330 ods. 1 Civilného sporového poriadku, § 36 ods. 1, § 24 ods. 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Súd mal osvedčené, že na okresnom súde prebieha rozvodové konanie rodičov maloletej C. pod sp. zn. 1P/24/2018, ktoré konanie je zo zákona spojené s úpravou rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k maloletým deťom pochádzajúcim z tohto manželstva. V rámci rozvodového konania bolo vydané uznesenie č. k. 1P/24/2018-269 zo dňa 19. 11. 2018, ktorým bol upravený styk otca s mal. C. každý nepárny víkend od piatku od 17:00 hod. do nedele 17:00 hod., tak že si dieťa vyzdvihne a odovzdá v B. N., pri miestnom cintoríne, ako aj každú stredu od 15:00 hod., kedy si dcéru vyzdvihne

v predškolskom zariadení v B. N., ktoré maloletá navštevuje a odovzdá ju na druhý deň vo štvrtok o 8:00 hod. v rovnakom predškolskom zariadení v B. N.. Od 21. 03. 2019 prebieha na Okresnom súde Námestovo aj konanie o výkon rozhodnutia pod č. k. 3Em/1/2019, v ktorom konaní otec žiada o nariadenie výkonu uvedeného rozhodnutia.

Súd mal za to, že návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia ohľadne zmeny styku dcéry s otcom je plne dôvodný, keď na strane dieťaťa nastala zmena pomerov, ktorú je potrebné rešpektovať a pomery nanovo bezodkladne upraviť, a to už aj vzhľadom k prebiehajúcej konaniu o výkon rozhodnutia, v ktorom otec na jednej strane vyžaduje, aby matka rešpektovala posledné rozhodnutie ohľadne úpravy styku s dcérou, podľa ktorého by malo dochádzať k preberaniu a odovzdávaniu dcéry v obci B. N., kde však už matka s dieťaťom od 01. 05. 2019 nebýva, na strane druhej je však zrejmé, že otec si dcéru preberá každý druhý víkend z nového bydliska dieťaťa v U. U., pričom túto matke však už odovzdáva v mieste svojho bydliska a nie v mieste bydliska maloletého dieťaťa. Je nepochybné, že po zmene bydliska matky nastal problém medzi účastníkmi predovšetkým ohľadne miesta preberania a odovzdávania maloletej. Keďže v súčasnom štádiu mal súd za to, že u maloletej nastala zmena bydliska dieťaťa zákonným spôsobom, keďže dieťa bolo dočasne zverené do osobnej starostlivosti matky, je potrebné, aby sa bezodkladne upravili aj právne vzťahy medzi účastníkmi okamžitým zásahom súdu formou nariadeného neodkladného opatrenia aj pokiaľ ide o zmenu doterajšieho miesta preberania a odovzdávania maloletej, preto návrhu matky vyhovel.

Súd konštatoval, že v danom prípade síce dôjde k zúženiu styku otca s dcérou v porovnaní s rozsahom ich stretávania sa podľa posledného rozhodnutia kedy si otec preberal dcéru aj v stredu z predškolského zariadenia v B. N., ktoré zariadenie v tej dobe dieťa navštevovalo, avšak súd tento rozsah stretávania sa otca s dcérou v tomto štádiu konania nerozširoval, keďže od pobytu dcéry v U. U. si ju otec od matky preberá každý nepárny víkend, a preto je podľa názoru súdu v štádiu vydávania neodkladného opatrenia neadekvátne zatiaľ meniť takýto rozsah stretávania sa. Vzhľadom k zúženiu rozsahu styku otca s dcérou však súd umožnil otcovi aj telefonický kontakt s dcérou namiesto osobného stretnutia.

2. Proti tomuto uzneseniu podal otec maloletej odvolanie, ktorým sa domáhal jeho zmeny spočívajúcej v určení miesta preberania a odovzdávania oboch detí na pol ceste v stanovených časoch v S. Y..

Odvolanie odôvodnil tým, že súd nesprávne, neúplne zistil skutkový stav veci. Rešpektuje odsťahovanie sa matky do U. U., avšak preberanie a odovzdávanie dcéry v súdom stanovených časoch je z dôvodu synových športových aktivít, ktoré zabezpečuje, v tomto čase nereálne. Žiadal preto, aby tieto časy boli upravené, a to prebratie v piatok od 15:00 hod. a odovzdanie v nedeľu do 19:00 hod. V prípade, ak súd nevyhovie týmto časom žiadal, aby súd vydal nové rozhodnutie o styku a to také, že ostanú pôvodné časy avšak ako navrhoval, matka odovzdá a prevezme dcéru na pol ceste v S. Y. v mieste športových aktivít ich syna J.. Na tomto mieste by dochádzalo aj k odovzdávaniu syna, čím dôjde k zrovnoprávneniu preberania ich detí.

Poukázal na to, že v tomto období nevlastní vodičské oprávnenie a preberanie dcéry, hlavne doprava s ňou je pre neho zložitá a finančne nákladná, keďže musí platiť prípadných vodičov, dopravcov. Nie je pravda, že si matka musí chodiť po dcéru každú druhú nedeľu do H., túto si od začiatku jej presťahovania preberá v S. Y. v mieste športových aktivít syna. Rovnako podľa možnosti syna preberá a vracia v tomto istom mieste.

Zároveň súdu oznámil, že ak nebude vedieť technicky zabezpečiť prebratie alebo odovzdanie dcéry, tak túto odovzdá na pol ceste v S. Y., o čom bude matku včas informovať. Nie je to úmysel, ale v tomto čase má syn športovú aktivitu, čo súd prehliadol.

3. Matka vo vyjadrení k odvolaniu s návrhom otca nesúhlasila.

Poukázala na to, že maloletá je v piatok v škôlke, kde sa deti môžu prebrať od 15:00 hod. do 17:00 hod., z ktorého dôvodu ju nestihne náležite pripraviť na stretnutie. Navrhla preto maloletú odovzdať v piatok o 16:00 hod. Rovnako nesúhlasila s odovzdaním maloletej v nedeľu o 19:00 hod., nakoľko je to neskoro - je už večer a dieťa sa potrebuje po styku s otcom aklimatizovať. Navrhla preto vrátiť maloletú v rozpätí medzi 16:00 hod. až 18:00 hod. s tým, že sa prispôsobí synovmu tréningu. Poukázala tiež na to, že S. Y. nie je na polceste medzi H. a U. U., keď z H. je to bližšie.

V ďalšom uviedla, že skutočnosť, že otec nevlastní vodičské oprávnenie si otec zavinil sám, nakoľko bol odsúdený za marenie spravodlivosti, lebo viackrát riadil motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu. Poukázala tiež na to, že syna J. často vozí na tréning aj šofér bez otca, sú to otcovi kamaráti alebo jeho partnerka I..

4. Otec maloletej v reakcii na vyjadrenia matky (v tzv. replike) uviedol, že o preberanie dcéry v čase od 15:00 hod. žiada aj z toho dôvodu, že mu matka nepodáva informácie o dcére aj čo sa škôlky týka, preto chce toto preberanie spojiť s možnosťou získania informácií priamo od príslušnej škôlky, učiteľky. Aj podľa starej dohody dcéru preberal vo D. zo škôlky a následne ju vracal do škôlky. Dcéra má u neho vytvorené vynikajúce podmienky, nie je preto potrebné, aby jej matka pripravovala veci, čo ani nerobí. Zavádzajúce je podľa neho i tvrdenie matky o aklimatizácii dcéry po ich stretnutí, súhlasil však s vracaním dcéry do 18:00 hod. Je síce pravda, že S. Y. nie je presne na pol ceste, avšak vzťahom na vzťah matky so synom by tým matka len získala možnosť stretávať sa so synom nad rámec úpravy styku. Syna si nikdy nepreberala v H., ale v S. Y., preto navrhol toto miesto.

5. Kolízny opatrovník sa k odvolaniu otca ani k následným podaniam účastníkov konania nevyjadril.

6. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 C. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, účastníkom konania (§ 362 C. s. p., § 7 C. m. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 2 C. s. p., § 357 písm. d) C. s. p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario C. s. p.) preskúmal uznesenie okresného súdu v celom rozsahu (§ 65, § 66 C. m. p.) a napadnuté uznesenie podľa § 387 ods. 1 C. s. p. ako vecne správne potvrdil.

7. Odvolací súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, že je potrebné dočasne (do doby pokiaľ nebude právoplatne rozhodnuté či už o návrhu matky na úpravu/zmenu úpravy styku otca s mal. C. na čas do rozvodu alebo do právoplatného skončenia konania o úpravu rodičovských práv a povinností k mal. C. na čas po rozvode jej rodičov) upraviť styk otca s mal. C., vzhľadom na zmenu miesta pobytu maloletej, ktorá skutočnosť, vzhľadom na doterajšiu úpravu styku, najmä pokiaľ ide o preberanie a odovzdávanie maloletej a neschopnosť rodičov na túto situáciu reagovať vzájomnou dohodou, odôvodňuje zmenu realizácie súčasnej úpravy styku otca s maloletou.

8. Z obsahu spisu vyplýva, že na Okresnom súde Námestovo prebieha konanie o rozvod manželstva rodičov maloletej C., s ktorým konaním je spojené aj konanie o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. Rodičia maloletej v súčasnosti nežijú v spoločnej domácnosti, maloletá bola uznesením Okresného súdu Námestovo č. k. 7P/17/2019-21 zo dňa 29. 05. 2019, v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 9CoP/46/2019-67 zo dňa 27. 08. 2019, dočasne zverená do starostlivosti matky s právom oboch rodičov maloletej zastupovať a spravovať jej majetok, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci úpravy práv a povinností rodičov k maloletej v rámci rozvodového konania rodičov maloletej pod sp. zn. 1P/24/2018. Styk otca s maloletou bol upravený uznesením Okresného súdu Námestovo č. k. 1P/24/2018-269 zo dňa 19. 11. 2018, v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 9CoP/8/2019-439 zo dňa 26. 02. 2019, ktorým súd v konaní o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností nariadil neodkladné opatrenie, ktorým upravil styk otca s maloletou dcérou každý nepárny víkend od piatku 17:00 hod. do nedele 17:00 hod. tak, že dieťa si vyzdvihne a odovzdá v B. N. pri miestnom cintoríne a každú stredu od 15:00 hod., kedy si maloletej vyzdvihne v predškolskom zariadení v B. N., ktoré maloletá navštevuje a odovzdá ju na druhý deň vo štvrtok o 08:00 hod. v rovnakom predškolskom zariadení. Neodkladné opatrenie malo trvať do právoplatného rozhodnutia vo veci úpravy práv a povinností k mal. C.. Dňa 30. 04. 2019 podala matka maloletej návrh na zmenu úpravy styku otca s maloletou dcérou na čas do rozvodu z dôvodu zmeny jej bydliska a bydliska maloletej.

9. Nakoľko v súčasnosti prebieha konanie o úpravu styku otca s maloletou C. na čas do rozvodu manželstva rodičov a zároveň i konanie o rozvod manželstva, v ktorom konaní musí súd upraviť aj práva a povinnosti rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode, v rámci ktorých konaní bude súd vykonávať aj dôkazy na zistenie skutočného stavu veci za účelom úpravy rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, možno konštatovať, že úlohou inštitútu neodkladného opatrenia v prejednávanej veci by malo byť zabezpečenie pokojného stavu a efektívnosti základného konania (konania o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva rodičov maloletej detí, ktoré konanie už prebieha) súdnym zásahom do práv a povinností účastníkov konania do času, kým sa nevyriešia všetky potrebné právne otázky v konaní vo veci samej.

10. Odvolací súd mal po preskúmaní predloženého spisu za osvedčené, že rodičia maloletej nežijú v spoločnej domácnosti, osobnú starostlivosť o maloletej zabezpečuje matka. Pokiaľ ide o styk otca s maloletou, tento bol upravený každý nepárny víkend od piatku do nedele a každý týždeň od stredy

do štvrtka rána s tým, že k preberaniu dieťaťa tým - ktorým rodičom dochádzalo v B. N., kde matka s maloletou bývala. V konaní bolo tiež osvedčené, že matka v súčasnosti býva v U. U., kam sa odsťahovala spolu s mal. dcérou, pričom otec sa napriek tejto zmene na Okresnom súde Námestovo domáha nariadenia súdneho výkonu rozhodnutia o doterajšej úprave styku s maloletou dcérou. Vzhľadom na uvedené, ako aj jednoznačne zlé vzťahy medzi rodičmi, je zrejmé, že vzhľadom na aktuálnu situáciu, kedy sa matka maloletej odsťahovala spolu s maloletou do U. U., kedy už nie je dôvodné odovzdávanie maloletej či už pri cintoríne v B. N. alebo v materskej škole v B. N., ktorú už maloletá nenavštevuje, bolo i podľa názoru odvolacieho súdu potrebné pristúpiť k zmene doterajšej úpravy styku otca s mal. dcérou, pokiaľ ide o miesto odovzdávania a preberania maloletej otcom, ktoré súd logicky a dôvodne určil v mieste bydliska maloletej a jej matky, ktorá je povinná maloletú na styk s otcom pripraviť. Vzhľadom na zmenu miesta pobytu maloletej, ktoré predstavuje jedinou zmenu na strane maloletej, súd, pokiaľ ide o stretávanie sa otca s maloletou počas víkendu, dôvodne pristúpil nariadeným neodkladným opatrením len k zmene miesta odovzdávania a preberania maloletého dieťaťa, keď nebol dôvod meniť i trvanie tohto styku. Súd pritom logicky, vzhľadom na zmenu bydliska maloletej, odôvodnil i zúženie styku otca s dcérou počas týždňa, v ktorom smere závery súdu žiaden z účastníkov konania nenamietal. Pokiaľ otec v priebehu konania namietal, že mu miesto preberania a odovzdávania maloletej vzťahom na začiatok a koniec styku nevyhovuje z dôvodu športových aktivít syna, otec neosvedčil kedy a ako často má syn športové aktivity.

11. Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 C. s. p. ako vecne správne potvrdil.

12. V závere však odvolací považuje za potrebné zdôrazniť, že neodkladné opatrenie v danom prípade nie je rozhodnutím konečným, jeho účelom je len dočasná úprava pomerov účastníkov konania. V konaní vo veci samej bude vykonané riadne dokazovanie a náležite zistené všetky rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých bude môcť súd vo veci meritórne rozhodnúť, sledujúc pritom primárne záujem maloletého dieťaťa. V rámci ďalšieho konania sa bude môcť súd zaoberať aj otázkou či k zmene obvyklého pobytu maloletej došlo s predchádzajúcim vedomím otca a či na takúto zmenu bol potrebný jeho súhlas, prípadne vplyv tejto zmeny na doterajšiu úpravu styku a spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi účastníkmi konania. Odvolací súd zároveň dodáva, že rodičom maloletej nič nebráni uzavrieť ohľadne styku s mal. C. rodičovskú dohodu, ktorá bude rešpektovať predovšetkým záujmy oboch ich mal. detí, ktorá by ale zároveň mohla zohľadňovať aj ich záujmy.

13. O trovách odvolacieho konania odvolací súd s poukazom na ust. § 262 ods. 1 C. s. p. nerozhodoval.

14. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1, 2 C. s. p.)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania. (§ 76 C. m. p.)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 C. s. p.)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. (§ 427 ods. 1 C. s. p.)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 C. s. p.)